

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

HÖGSKOLAN FÖR DESIGN OCH KONSTHANTVERK

DEN 7:E GRUNDKÄNSLAN

Emma Nilsson

Examensarbete:	15 hp
Program:	Konstnärligt kandidatprogram Textil - Kläder - Formgivning, 180 hp
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT 2016
Handledare:	Martin Friberg
Examinator:	Pasi Välimaa
Opponent:	Elsa Chartin, Katarina Wiklund
Rapport nr:	

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Abstract	2
Inledning	3
Bakgrund	4
Syfte	5
Mål	5
Problemformulering	5
Tillvägagångssätt	5
Inspiration och referenser	6
Genomförande	8
Rummet	10
Korsetten	12
Korsetten blev korsetter	14
Sammanfattning	20
Diskussion och reflektion	21
Smärtans fyra dimensioner	21
Den 7e grundkänslan	23
Korsetten, kvinnan och symbolvärdet	24
Resultat	26
Slutord	28
Källförteckning	29
Tack	30

ABSTRACT

I have in my thesis lit pain and its various dimensions of man. The pain could be seen as the seventh of the six basic emotions. All people on earth are sharing this, and is deeply interwoven with other feelings and how it is to be human.

I have in my work examined how I can convey an experience related to pain through my process and materials. The goal is to achieve a bodily experience as a creative, with the corset as an intermediary.

INLEDNING

1. Vrede
2. Glädje
3. Nedstämdhet
4. Avsky
5. Förvåning
6. Rädsla
- 7.

Enligt Paul Ekman¹, en amerikansk psykolog och forskare inom sambandet mellan känslor och ansiktsuttryck, finns det sex olika ansiktsuttryck som ser liknande ut i alla kulturer världen över. Sex stycken grundkänslor. Martin Ingvar och Gunilla Eldh skriver i boken *“Hjärnkoll på värk och smärta”*² att smärta skulle kunna ses som den 7e grundkänslan då även det uttrycks på ett liknande sätt hos alla människor på jorden. Smärtan är inte bara fysisk. Den kan te sig på många olika sätt, och med många olika känslor som grund. Jag har skrapat på ytan och undersökt smärtans olika dimensioner och har i mitt examensarbete försökt gestalta det med hjälp av korsetten.

¹<http://www.paulekman.com/>

²Hjärnkoll på värk och smärta (natur och kultur, 2012) Martin Ingvar och Gunilla Eldh

BAKGRUND

Bakgrunden till mitt arbete grundar sig i min fascination för människokroppen. Anatomi, psykologi och biologi är något som jag ganska nyligen blivit mer och mer intresserad av och vill på olika sätt använda mig utav det i mitt konstnärliga arbete.

I ett tidigare arbete jobbade jag med att gestalta känslor utifrån ett musikprojekt som heter "*Diagnose:Lebensgefahr*". Personen som ligger bakom projektet kallar sig "Nattramn" och som en del av hans rehabilitering inom den slutna psykvården fick han tillgång till en musikstudio där han fick möjlighet att uttrycka sina innersta känslor genom text och musik. Det resulterade i ett album, "*Transformalin*"³. Det är en atmosfärisk ångestladdad timme av ljud, snarare än musik, med en röst som skär genom kroppen.

Det inspirerade mig till att försöka gestalta det jag kände att han kände. Ett smärtsamt kroppsligt fängelse, fylld med ångest, desperation och obehag.

Korsetten blev ett sätt för mig att gestalta.

VT-15

³Diagnose:Lebensgefahr - Transformlin (Autopsy Kitchen Records, 2007)

SYFTE

Jag vill undersöka hur jag kan förmedla en upplevelse relaterat till smärta genom min process, mitt material och resultat.

MÅL

Jag vill uppnå en kroppslig upplevelse relaterat till smärta i mitt resultat.

PROBLEMFÖRMULERING

Hur skall jag gå tillväga för att gestalta en upplevelse av smärta?

Hur kan jag med korsetten som metafor, förmedla en upplevelse av smärtans olika dimensioner?

TILLVÄGAGÅNGSÄTT

Mitt sätt att arbeta grundar sig ofta i en känsla som jag har, eller en känsla som jag vill förmedla på något sätt.

Det är ett evigt sökande för att lära mig mer om mig själv, att försöka förstå mig själv, eller att få andra att förstå. Kanske till och med att få andra känna.

Jag är intresserad av människokroppen, därför vill jag jobba gestaltande med kropp, eller mot kropp.

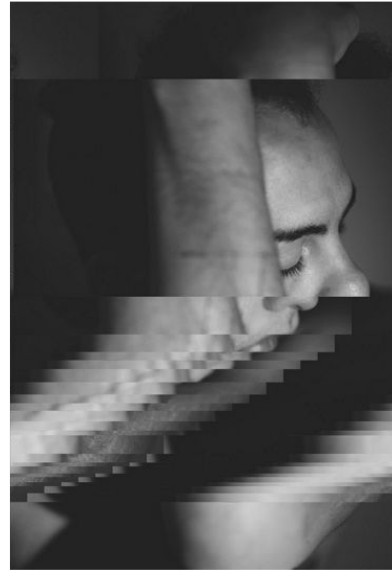
“Jag är en kännare. Jag vill känna i mitt arbete och när jag arbetar. Jag vill arbeta med min kropp, mot min kropp, en motsvarighet till en kropp och eventuellt med andras kroppar.”

- utdrag ur min projektbeskrivning

Vilken kropp det skulle vara jag jobbade mot var jag öppen inför. Det skulle lika gärna kunna varit min kropp, som en himlakropp, så länge det jag ville gestalta kom fram. När det kommer till val av material utmanar det mig att använda olika, ibland oväntade material. Det viktiga för mig är att hitta en känsla även i det.

INSPIRATION OCH REFERENSER

Daniel Regan⁴ är en Londonbaserad fotograf som drivs av sitt intresse för olika känslotillstånd. Han fascineras av känslor hos sig själv eller hos andra människor och skapar på så sätt kraftfulla gestaltningar med utgångspunkt i känslomässiga resor. Jag har fastnat för hans sätt att hitta en visuell och beskrivande känsla i hans fotografier. De är enkla och avskalade, men han lyckas ändå fånga det som är avgörande för att bilden ska kunna tala för sig självt. De är enkla i uttrycket men kan ändå få betraktaren att förstå eller relatera.

*Bildserie ur
"Fragmentary"*

⁴<http://danielregan.com/>

Jag har intresserats av Frida Kahlo⁵ under tiden jag har jobbat med mitt examensarbete. Dels för att hon själv var korsettbärare (ur medicinskt syfte), men också för att hon upplevde mycket smärta under sitt liv. Hennes konst i sig är inget som direkt tilltalat mig i mitt egna uttryck, men jag fascineras över hur hon utnyttjar den smärta hon känner i både kropp och själ för att utöva sin konst. Hennes livssituation gjorde att hon började måla, som kan ses som ett sätt för henne att hantera sin smärta eller som en del i en läkeprocess.⁶ Att smärtan kan mynna ut i något mer än bara ett lidande.

Musik är för många, liksom för mig en viktig källa till inspiration. Beroende på musikgenre och vad den uttrycker infinner jag mig i ett visst sinnestillstånd som är viktigt i mitt arbete. I mitt examensarbete har det spelat en betydande roll. Det driver mig framåt, jag får flow och går in i musiken, avskärmar mig från omgivningen och kliver in i en annan värld.

⁵ Frida Kahlo - Mexikansk konstnär (1907-1954)

⁶ Allt om historia Nr. 8 (2012)

GENOMFÖRANDE

Projektet började med några veckors desperat famlande i luften. En period som i stunden kändes som en meningslös, sökande tankegång, då jag uppfattade mig själv som sittandes utan att få något gjort. Denna period insåg jag ganska snabbt att jag upplevt tidigare. I mina arbeten lyckas jag näst intill alltid ha en lång, till synes oproduktiv startsträcka, men som faktiskt visat sig vara en viktig del i min process. Det är en slags ställtid.

“Ställtid innebär tid att ställa i ordning, ställa av och ställa om. Också i ditt inre. Det mesta blir bättre gjort och roligare om du får den ställtid du behöver.”

- Bodil Jönsson, *Tio Tankar om Tid*'

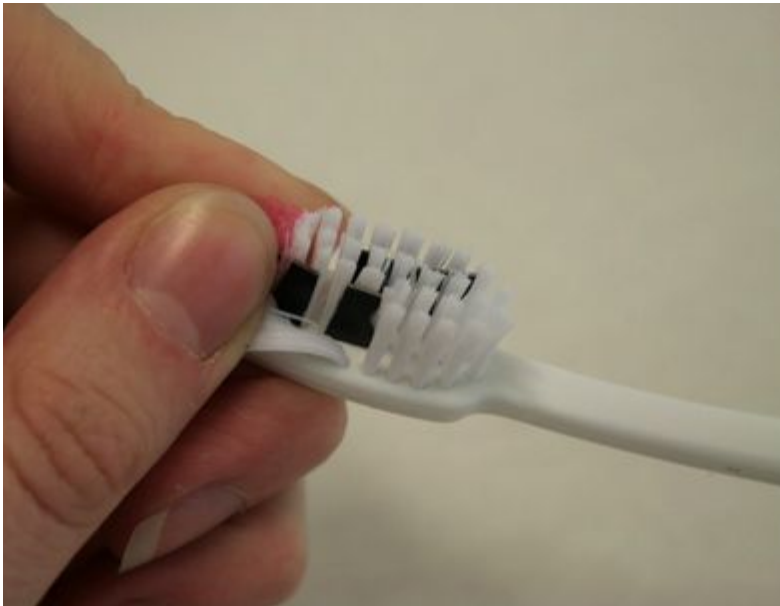
Jag ville hitta vägar att fysiskt kunna gestalta smärta eller ett känslotillstånd. För att hitta en enkel väg till ett igenkännande manipulerade jag vardagliga bruksföremål med hjälp av olika vassa, spetsiga objekt för att skapa en fysisk relation till smärta. Det räcker med att man ser objekten, så förstår man att det kommer riva, kännas obehagligt och göra ont, utan att man behöver bruka föremålen mot kroppen.

- Tampong och glas

- Hårborste och nålar

- Tandborste och rakblad

Även om objekten var talande i sig själva och starkt kopplade till smärta var det ändå någonting som "skavde" i mig. Det kändes inte rätt. Den fysiska smärtan var för konkret. Jag behövde få gå in i mig själv och jobba friare och större. Jobba intuitivt och okontrollerat för att hitta ett annat uttryck.

RUMMET

Att jag efter några veckors tid fick tillgång till ett eget rum att jobba i var viktigt för att komma igång. Jag sökte efter en känsla i mig själv lika mycket som i uttrycket. Rummet är ett kallt, kallt rum med betonggolvet och vita väggar, vilket skapade en passande atmosfär i sig. Det var framförallt för att det var så kallt som gjorde, att jag upplevde ett melankoliskt lugn i rummet.

Det blev en plats där jag fick jobba ostört, där jag kunde gå loss i mitt material och lyssna på hög musik utan att någon blev störd. Jag jobbade stort och oaksamt utan någon tanke på vad det jag gjorde skulle mynna ut i. Skvätt och stänk med blod, färg och klorin på papper, plast och tyg blev en metod för mig att ta mig framåt i processen utan att behöva fastna i mina detaljerade tankar.

Orsaken till att jag ville jobba snabbt, kladdigt och intuitivt, som är ganska annorlunda mot hur jag brukar jobba, var att jag ville vara mer öppen för vart processen kunde leda mig och inte fastna i småpill och detaljer. Min förhoppning var också att jag själv skulle uppfyllas av uttrycket ur min process som på så sätt skulle föra mig vidare i mitt arbete. Jag försökte vara öppen för olika känslor som kunde infinna sig.

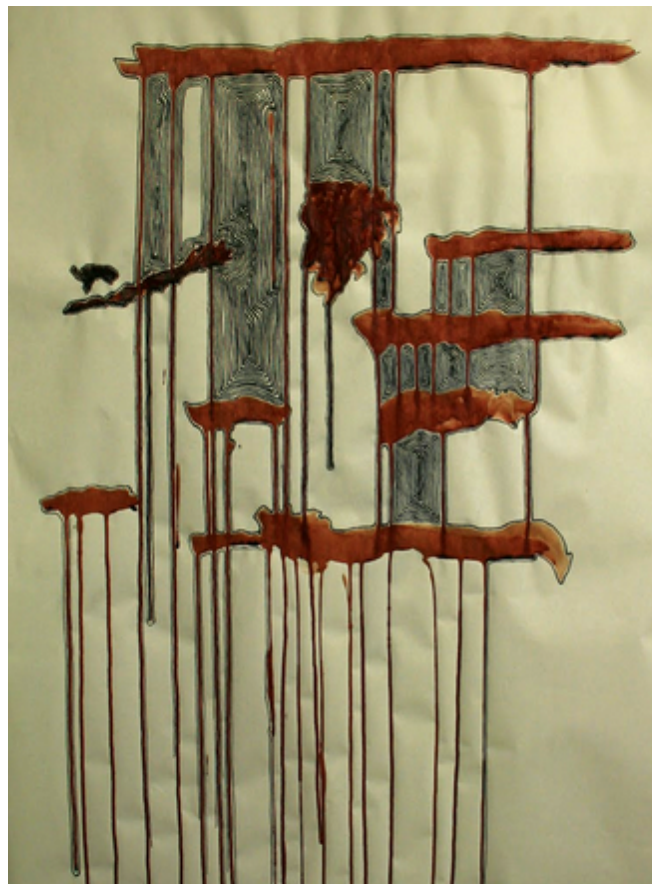
Men det blev inte riktigt som jag hade tänkt mig. Jag hittade inte det jag sökte efter och processen blev inte alls sådär inspirerande som jag hoppats på. Jag kom på mig själv med att ändå sitta och pilla med detaljer i mina teckningar, fast det var meningen att det var det jag skulle komma ifrån.

Vad hade jag gjort egentligen? Jag tror inte att jag förstod själv.

Panoramabild över min arbetsplats

Jag ville komma bort från det tydliga uttrycket som mina bruksföremål hade, till något mer abstrakt. Men det blev för abstrakt och jag kände att det inte hjälpte mig att ta mig vidare, alls. Men däremot så tror jag att själva utförandet, att jag jobbade med min kropp och med olika material gjorde att jag kom igång, både i huvudet och i kroppen.

Teckning med blod och tusch

KORSETTEN

Mina tankar leddes allt närmare det uttryck jag redan börjat utforska i ett tidigare arbete. Det var som att det fanns med i bakhuvudet hela tiden och ville fånga min uppmärksamhet. Korsetten.

Som tidigare nämnts (sida 4) så använde jag då korsetten för att gestalta en enskild persons mentala fångelse. Uttrycket blev starkt. Den taktila smärtupplevelsen av tanken på att bära korsetten blev oundviklig, eftersom nålarna på insidan av den tränger in i huden när man snör den mot kroppen. Kunde jag spinna vidare på den idén och utveckla den?

Jag bestämde mig. Jag ville utforska korsettens uttryck för att se om den kunde hjälpa mig att gestalta det jag sökte efter.

Jag har alltid tyckt att korsettens siluett är spännande och hur den kan omforma kroppen. Det tekniska utförandet är utmanande vilket jag tycker är kul, då man i förväg måste tänka ut alla steg för att inte göra fel när man syr.

Jag ville undersöka hur jag kunde manipulera den klassiska korsettens redan givna uttryck och användningsområde. Ett verktyg till att gestalta en annan mening, än att bära den som ett plagg.

Det började med att jag ville göra ett snabbt test av "hudfärgade" skinnbitar. Testet innebar att jag ville prova "*skomakarsöm*", som är en vanlig söm man använder för att sy i läder och skinn som innebär att kryss-sy ihop delar utan sömsmån.

Jag infann mig i ett flow när jag sydde och testet förvandlades till en färdig korsett. Jag provade den och när jag snörade den mot kroppen uppstod det veck i materialet och det påminde mig om riktig hud.

Ett andra lager hud, ett skyddande lager.

Jag hade nu återförenats med mitt detaljerade sätt att jobba på. Det jag gör tar oftast lång tid. Hantverket är viktigt för mig, därför lägger jag stort värde i detaljerna. Det strider mot min första tanke om att jag ville jobba snabbt och intuitivt i min process. Men under arbetets gång blev det tydligt för mig att jag leddes tillbaka till den arbetsmetod som känns mest naturlig för mig.

KORSETTEN BLEV KORSETTER

Jag var inte helt klar med vad jag ville säga eller komma fram till. Men jag var något på spåret, och ville göra fler "test" och ge varje korsett ett eget uttryck. När det kommer till val av material till korsettarna så tror jag nu i efterhand att jag omedvetet sökte mig till vilka material jag ville använda. Det kan låta motsägelsefullt, för man har alltid ett val, men det kändes som om materialen valde mig, istället för att jag valde dem.

I en skrotcontainer hittade jag sönderrostade bitar från ett plåttak som jag samlade på mig och tog med till min arbetsplats där jag började skulptera direkt på golvet. Jag ville sy ihop delarna i de naturliga rosthålen som uppkommit. Det visade sig vara svårt då tråden skars av på de vassa kanterna ett antal gånger.

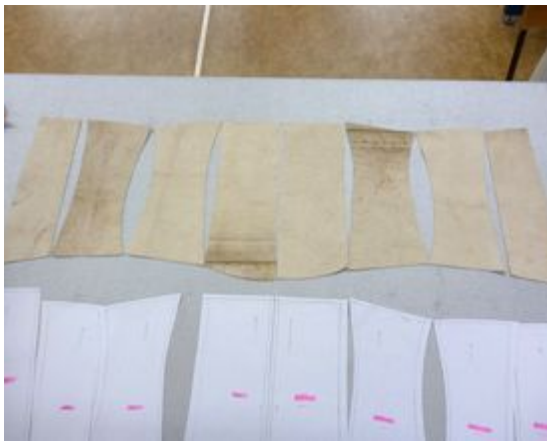
När jag hade sytt ihop den till en kroppslig form tyckte jag att den såg "levd" ut, åldrad. Att någon kanske hade hittat den, nedgrävd i jorden, att den burits av någon för länge sedan. Korsetten fick en historia där. När jag satte den i relation till nutid började jag fundera kring ideal och rädslan över att åldras. Smärtan och ångesten över att vi alla någon gång skall dö.

Även om ögat inte direkt kopplar korsetten till smärta, så finns det mycket annat man kan läsa in när man ser på den.

Det finns någonting i rostbitarna som väcker tankar om existentiella frågor och funderingar. Livets sönderfall och förgänglighet. Om varför vi finns och vad som händer med oss när vi dör. Det är frågor som man funderar över ibland, men när livet står vid sin ändhållplats kan de tankarna bli otroligt smärtsamma.

Kunde jag göra flera korsetter som på något sätt kunde beskriva olika dimensioner av människans smärta?

En gammal smutsig bit av en tältduk i canvas var nästa material som intresserade mig. Just att tyget var smutsigt gjorde att jag gillade det, det såg använt ut och jag ville behålla tyget i det skicket. Jag hade tankar om att fästa krossat glas på insidan av korsetten. När jag började arbeta i materialet mötte jag motstånd och plötsligt stämde ingenting. Jag hade inte material nog till att klippa nya delar eller börja om från början, så jag fick sprätta och sy om tills det blev rätt.

Knäppanordningen som jag använde till korsetten blev stora antikguldfärgade hakar som påminner om en låsanordning. Det passade bra ihop med tyget, men tog samtidigt stor fokus. Det smutsvita tyget tillsammans med låsen fick ett helt annat uttryck än vad jag tänkte när jag först fick idén. Jag associerade direkt till en tvångströja, en tvångskorsett. Jag valde att inte fylla insidan av den med krossat glas. Den sa tillräckligt som den var. Vad hade denna korsetten för historia? Vad hade den varit med om, och vem hade burit den? Den kändes också levd, precis som den rostiga korsetten. Men den kändes levd på ett annat sätt. Som att den som burit den själv inte hade valt det, men att det var för personens egen säkerhet. Fastspänd, instängd.

För att förstärka det uttrycket valde jag att ha en kedja som snörning där bak istället för ett snöre i lin som jag först tänkt. Jag hängde ett hänglås i kedjan för att förstärka känslan av att man är inlåst. Inlåst i sig själv med sina tankar. Tankar som utvecklas till ångest och oro. Man tvångs isolerar sig själv av rädsla för världen utanför.

Mitt fjärde material blev ett stycke stelnat latexsjok som jag hade liggandes. Fult och skört, och liknade en avskalad hud. Eftersom materialet var väldigt tunt på sina ställen provade jag att lägga lager av lim för att motverka att materialet skulle gå sönder. Olika typer av lim provades, men bokbindarlim var det som jag tyckte verkade hålla bäst. Jag började att lägga lim på de tunna delarna, men det slutade med att jag hade lagt lim över hela stycket. När limmet torkat gjorde det att jag fick två sidor av materialet. En matt sida som fortfarande var i latex, och en blank sida som var täckt av torkat lim.

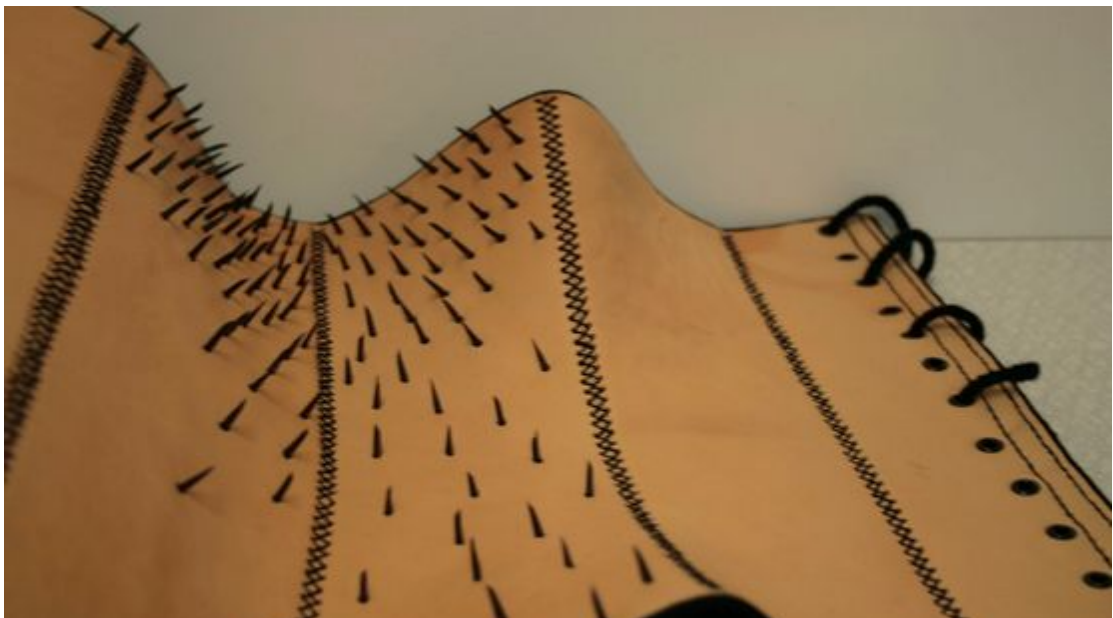
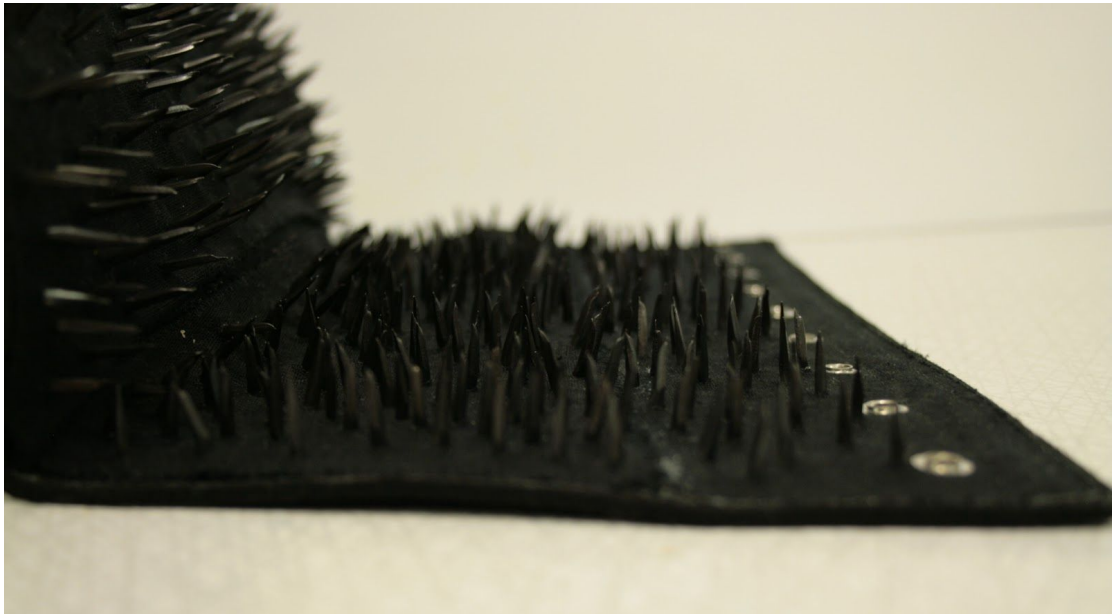

Jag klippte ut delar till en korsett och provsydde med maskin i materialet för att se om det skulle hålla i sömmarna om man drog i det. Jag tänkte inte på att limmet hade gjort det stretchiga latexmaterialet stumt. Eftersom materialet i sig inte är så hållbart så bestämde jag mig för att limma ihop delarna med varandra istället för att sy. Jag kände att det inte spelade någon roll eftersom man ändå inte kommer kunna snöra korsetten hårt. Jag tyckte även att det passade bättre att inte blanda in ytterligare ett material (tråd). Den färdiga korsetten fick mig att associera till ett skal, ett ömsat skinn, till skillnad från den första korsetten jag gjorde som påminde mig om ett extra lager av hud. Man existerar, men man finns inte i sammanhanget, i den sociala gemenskapen. Genomskinlig, osynlig och ensam. Till snörning bak ville jag ha något hudlikt, något ömsat eller förbrukat det blev hår.

Sedan skaffade jag nubbspik i järn för att jag ville göra en korsett med spikar på insidan, en korsett som inte skulle kunna bäras alls, även om man försökte. Jag använde svart läder och gick "all in" på den och fyllde hela insidan med hundratals av spikar. Tryckte dem genom tyget tills mina fingrar värkte. Jag rev mig och fastnade i spikarna flera gånger. Den blev tung av allt järn. Utåt sett ser det ut som en tuff svart korsett, med ett spänne fram och snörning trädd genom silverfärgade öljetter på baksidan. Men på insidan liknar den mer det fiktiva tortyrredskapet "järnjungfrun".⁸ Eftersom tortyr är den mest smärtsamma fysiska upplevelse jag kan tänka mig, blev korsettens uttryck ganska självklar.

⁸Järnjungfrun - Ett fiktivt tortyr- och avrättningsredskap

Samtidigt kom jag att tänka på den första korsetten jag gjorde i "hutfärgat" skinn. Jag ville utnyttja att den påminde om hud och gestalta en smärta i den också. Även den blev piercad med nubbspik. Tvärtom mot den svarta korsettens uttryck visar den här en smärta som kommer inifrån, som har trängt igenom ytan och pekar utåt från kroppen istället.

SAMMANFATTNING

Jag ville få korsetterna att uppfattas som könsneutrala, därför har jag använt ett mönster som slutar under bysten för att endast fokusera på midjepartiet. Jag vill inte att mina korsetter ska symbolisera kvinnan eller ett kvinnligt "lidande".⁹ Det är kroppen som är det centrala, där alla känslor gror.

Smärta känner vi alla, oavsett kön. Jag vill genom korsetten komma så nära kroppen som möjligt, men inte använda mig av kroppsnära kläder, såsom underkläder..

När jag ser alla korsetterna tillsammans så ser de ganska olika ut. Men det finns en relation mellan dem som är underförstådd. De har successivt vuxit fram enskilt, men jag hittade ett sammanhang mellan dem. Alla associerar jag till någon form av smärta. Materialet och detaljerna i varje korsett samspelar med varandra och hantverket har varit viktigt i mitt utförande. Från att ha börjat projektet med att försöka släppa fokus på detaljer, ledde det mig istället tillbaka till det. Spännena, snörningen, öljetterna och inte minst nubbspikarna är alla viktiga detaljer som tillsammans med materialen ger en helhet.

⁹Support and seduction - The history of corsets and bras (Harry N. Abrams, Inc., publishers, 1997 (Béatrice Fontanel)

DISKUSSION OCH REFLEKTION

Varje dag möter vi smärta i form av olika uttryck. Vi ser det på tv och film, vi läser om det i tidningar och böcker och det behandlas på olika plan i konsten. Smärtan är och har varit en stor inspirationskälla i konstvärlden. Ett klassiskt exempel på det skulle kunna vara Edward Munchs målning *”Skriet”* där han gestaltat ångest och bokstavligen gett det ett ansikte.¹⁰ Marina Abramovic¹¹ använder sin egna kropp som motor i hennes konst och många av hennes verk innefattar smärta på olika sätt. Hon är övertygande i sina performativa utföranden och det är inte sällan man ryggar tillbaka när man ser hennes videoverk. Smärta är något som berör och har är ett återkommande uttryck inom konsten.

Ibland möter vi också den egna, verkliga smärtan i vårt liv och vardag. Anhöriga eller man själv kan drabbas av en allvarlig sjukdom, vi går igenom förändringar eller förluster i livet som kan sätta starka spår. Vi ser människor som flyr från krig, utsätts för hot eller blir orättvist behandlade på något sätt. Det går inte att leva ett helt liv utan att möta smärtans olika former.

SMÄRTANS FYRA DIMENSIONER

Den fysiska smärtan är den vi många gånger har lättast för att tala om och även lättast att beskriva för andra. Jag tror att den fysiska smärtan, eller att det gör fysiskt ont någonstans i eller på kroppen, är det första man tänker på när man hör ordet smärta. Även psykisk smärta, eller emotionell smärta är igenkännande, men den är mer komplex och tydligt stigmatiserad i vårt samhälle så vi talar inte öppet om den i samma grad. Två olika sorters smärta som vi inte alltför sällan möter i vår vardag.

Peter Strang, professor palliativ medicin beskriver i sin bok *”Palliativ medicin”*¹² om de fyra olika smärtdimensionerna. Han har alltså delat upp smärtan i fyra olika delar. Den fysiska smärtan, den psykiska smärtan, den sociala smärtan och den existentiella/andliga smärtan.

Strang beskriver detta utifrån vård vid livets slutskede, när allt i en människas liv ställs på sin spets. De olika smärtdimensionerna finns hos människor i olika grad beroende på vart i livet man befinner sig. Det kan handla om allt från smärtsamma separationer, ensamhet, sorg, sjukdom och ångest. Det väcker tankar om meningen med livet, och varför man lever. Frågor som det inte alltid finns något svar på. Vi skakar av oss det lika fort, för känslorna är inte alls lika påträngande som när man känner att livet håller på att ta slut.

¹⁰Strukturell ångesthantering eller ”att hålla balansen” (Bergströms kunskapsföretag AB, tredje upplagan 2008) Lennart Bergström

¹¹The Space in Between: Marina Abramovic and Brazil (Trailer, 2016) bl.a

¹²Palliativ medicin (Almqvist & Wiksell Medicin/Liber, första upplagan 1996) Under redaktion av Peter Strang och Barbro Beck-Friis

[...] "oro, ångest, sorg, depression, vrede- upplevelser som kan beskrivas som den psykiska smärta som patienten kan känna. Smärtan i livets slutskede har även en social dimension - att genom döden skiljas från andra människor, som kommer att leva vidare. Många av de stora existentiella och religiösa frågeställningarna om livets mening och mål aktualiseras också på ett påtagligt sätt inför döden. Med tanke på detta talar man allt oftare om denna dimension som en existentiell smärta eller andlig smärta."¹²

Det existentiella och andliga lidandet handlar om de stora livsfrågorna som livets mening, livet efter döden och guds möjliga existens. Även frågor om framgång och misslyckanden, försummelse och uppoffringar hör till denna dimension, Det handlar om att ångra det man utträttat eller inte utträttat i livet, (SOU, 2001).¹³

Det forskas om att fysisk smärta kan vara kopplad till en emotionell känsla som man inte har kunnat ge uttryck för eller pratat med någon om. Som man är mer eller mindre omedveten om existerar. Enligt Jennifer Bullington (professor i psykosomatik vid Ersta Sköndals Högskola) finns det fall där personer har haft en medicinskt oförklarlig smärta, där det inte gick att bevisa några kroppsliga orsaker till deras symptom, och personerna i fråga upplevde inte att de hade några problem som de ville diskutera med en psykolog. Det visade sig att det fanns något i deras vardagsliv som omedvetet låg och tryckte i kroppen. Det kunde vara en misstänkt otrohet, en ilska som inte fick uttryckas eller en oro över ett barn som flyttat utomlands. Dessa känslor yttrades genom en fysisk kroppslig smärta. Men efter samtalsbehandling med en psykosomatisk¹⁴ inriktning kunde man i dessa fall få bukt med vart problemet låg, och personerna konfronteras med sina känslor. Då upphörde den fysiska smärtan. Efter att ha läst detta i boken "*Psykosomatik - Om kropp, själ och meningsskapande*"¹⁵ såg jag att mina korsetter inte bara hade ett individuellt smärtuttryck. Det blev mer och mer tydligt att korsetterna har ett samband och på vilket sätt de har det. En emotionell eller social smärta kan ge upphov till en fysisk smärta i kroppen. En existentiell smärta kan ge ångest, vilket då leder till en emotionell smärta osv. Allt hänger ihop.

¹²Palliativ medicin (Almqvist & Wiksell Medecin/Liber, första upplagan 1996) Under redaktion av Peter Strang och Barbro Beck-Friis Sid. 45

¹³Döden angår oss alla - Värdig vård vid livets slut (SOU 2001:6)

¹⁴Psykosomatik - Om kropp, själ och meningsskapande (Studentlitteratur, 2007) Jennifer Bullington

¹⁵Psykosomatik - Berör både själ och kropp. En psykosomatisk sjukdom betecknas som en kroppslig sjukdom som orsakas eller förvärras av psykiska faktorer.

DEN 7:e GRUNDKÄNSLAN

När jag läste i *“Hjärnkoll på värk och smärta”* som är skriven av Martin Ingvar och Gunilla Eldh² nämns kort Paul Ekmans¹ forskning kring de sex grundkänslorna. Han anser att vrede, glädje, nedstämdhet, avsky, förvåning och rädsla är känslor som uttrycks med liknande ansiktsuttryck i alla kulturer. Det följs upp med en kommentar från författarna att smärta skulle kunna ses som den 7e grundkänslan.

Smärtuttrycket kan däremot påverkas av olika kulturer och religioner menar Monica Löfvander (forskningsläkare vid enheten för allmänmedicin, Stockholm). I till exempel buddismen betraktas smärtan som en del av livet och som något man därför kan ignorera. Andra religioner ser smärtan som en obalans i kroppen.¹⁶ Trots det finns fortfarande alla dimensioner där, även om man i vissa fall inte alltid uttrycker det på samma sätt som vi är vana vid i västvärlden. Smärtbeteendet kan ses som ett sätt att kommunicera. I stort sett alla människor känner smärta på liknande vis och ansiktsuttrycken är karaktäristiska. Men hur vi tillåts uttrycka smärtan påverkas av en mängd olika faktorer som till exempel kultur, uppfostran och seder.

¹<http://www.paulekman.com/>

²Hjärnkoll på värk och smärta (natur och kultur, 2012) Martin Ingvar och Gunilla Eldh

¹⁶Monica Löfvander - Läkartidningen Volym 95 Nr. 11 (1998)

KORSETTEN, KVINNAN OCH SYMBOLVÄRDET

När jag växte upp så var jag och mina vänner intresserade av det alternativa modet (punk, goth, synth, rock osv). I det sammanhanget var korsetten ibland en del i ens garderob. Korsetten bars för att ge uttryck åt en kläd- och musikstil och upplevdes av oss som ett könsneutralt plagg. Det var inte ovanligt att den bars av båda könen.

Under presentationen av mitt examensarbete var mina opponenter kritiska till om mitt arbete kunde bortse från symbolvärdet som korsetten har haft och har idag. Att korsetten uteslutande förknippas med ett kvinnligt lidande.

Jag kan inte förbigå det, men jag vill ändå trycka på att intentionen med mitt arbete har handlat om att hitta ett sätt att kunna kommunicera på.

Korsetten härstammar från franskans corset, som är en förminskningsform av fornfranskans cors, som i sin tur kommer från latinets corpus, som betyder kropp.¹

Korsetten har en lång historia och har fram tills idag haft olika funktioner.

Kvinnans korsettbärande det som är mest omskrivet, men det finns även män, både i historien och idag som bär korsett.

Män bar korsetter, liksom kvinnan, bland annat för att få stöd och för att få en slankare figur. Män i militären (1700-1800 talet) bar korsett för att stödja ryggen så att de fick en rak hållning, framförallt officierare. Även ridande soldater använde korsett som skydd för ryggraden ifall de skulle trilla av hästen.¹⁸

Under renässansen bar både pojkar och flickor korsett upp till sexårsåldern. Det ansågs hälsosamt att stödja en flicka eller pojkes raka hållning, och samtidigt också förhindra vilda barnlekar.¹⁹

Idag kan män bära korsett av precis samma anledning som förr, till exempel för att få ett stöd för ryggen eller för att uppnå en slankare siluett.

John F. Kennedy och Andy Warhol är nutida exempel på män som bar korsett.

Korsetten återfinns idag inom flera olika områden. Det finns korsetter för medicinska syften, i showbiz, till exempel burleskshower och inom olika sexuella subkulturer såsom bdsm. På senare tid har korsetten även smugit sig in i tränings-sammanhang som hjälp för att forma den ideala kroppen.

¹⁷ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Korsett>

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=PwaMG4-1flk> - Lucy's Corsetry "On Men and Corsets"

¹⁹ <http://varldenshistoria.se/samhalle/vardagsliv/korsetter-400-ar-med-insnorat-liv>

Under examensutställningen i Göteborg fick jag höra en del kommentarer om mina korsetter från både män och kvinnor. Människor som kunde relatera till olika känslor eller händelser i livet som mina korsetter påminde dem om. Korsetten med kedjesnörning påminde till exempel en kvinna om hennes mamma, som var en byrsk och kontrollerande.

Två killar gick in i rummet och såg den svarta korsetten med järnspikar, varav den ena utbrister "ångest". En annan person upplevde en viss ensamhet när hon såg latex/lim korsetten.

Jag vill inte att mitt arbete ska tolkas som om jag har fokuserat på endast en kvinnlig smärta. Korsetten i detta sammanhang är en metafor. Men jag är väl medveten om att korsetten har en viktig roll i kvinnans historia och att det är svårt att förbise.

Jag tror att en del människor missförstår min intention på grund av att jag kallar mina objekt för just "korsetter". Hade det varit lika laddat om jag valt att kalla dem för "corpus" istället?

RESULTAT

Jag har lyft upp smärtan som en av sju grundkänslor. Genom fem olika korsetter har jag belyst smärtans olika dimensioner. Genom korsetternas olika utformningar ville jag få betraktaren att fundera över vad de uttrycker och väcka en känsla som kan associeras till olika typer av smärta.

Jag tycker själv att jag har uppnått mitt syfte och mål med mitt arbete och den respons jag fått av åskådarna ger mig ytterligare bekräftelse på det.

SLUTORD

Jag har bara lyckats skrapa lite på ytan av all den information som fanns om mitt ämne. Det blev så mycket större och djupare än vad jag räknat med och jag valde därför att inte bli för djupgående. Många nya tankar har väckts, både om mitt arbete, men också om smärtan i livet och livets förgänglighet. Det finns mycket mer inom ämnet som jag skulle vilja fördjupa mig i, men det fanns inte plats för det i det här projektet.

KÄLLFÖRTECKNING

¹ <http://www.paulekman.com/>

² Hjärnkoll på värk och smärta (natur och kultur, 2012) Martin Ingvar och Gunilla Eldh

³ Diagnose: Lebensgefahr - Transformalin (Autopsy Kitchen Records, 2007)

⁴ <http://danielregan.com/>

⁵ Frida Kahlo - Mexikansk konstnär (1907-1954)

⁶ Allt om historia Nr. 8 (2012)

⁷ Tio tankar om tid (Brombergs förlag, 1999) Bodil Jönsson

⁸ Järnjungfru - <https://sv.wikipedia.org/wiki/J%C3%A4rnjungfru>

⁹ Support and seduction - The history of corsets and bras (Harry N. Abrams, Inc., publishers, 1997 (Béatrice Fontanel

¹⁰ Strukturell ångesthantering eller "att hålla balansen" (Bergströms kunskapsföretag AB, tredje upplagan 2008) Lennart Bergström

¹¹ The Space in Between: Marina Abramovic and Brazil (Trailer, 2016)

¹² Palliativ medicin (Almqvist & Wiksell Medecin/Liber, första upplagan 1996) Under redaktion av Peter Strang och Barbro Beck-Friis

¹³ Döden angår oss alla - Värdig vård vid livets slut (SOU 2001:6)

¹⁴ Psykosomatik - Om kropp, själ och meningsskapande (Studentlitteratur, 2007) Jennifer Bullington

¹⁵ Psykosomatik - <http://www.psykologiguiden.se/www/pages/?Lookup=psykosomatik>

¹⁶ Monica Löfvander - Läkartidningen Volym 95 Nr. 11 (1998)

¹⁷ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Korsett>

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=PwaMG4-1flk> - Lucy's Corsetry "On Men and Corsets"

¹⁹ <http://vardenshistoria.se/samhalle/vardagsliv/korsetter-400-ar-med-insnorat-liv>

TACK

FLOCKEN

Agge

Terry

Ildis

Svalle

Palle

My

Ingrid

Catz

Jelle

MINA LÄRARE

Pasi

Maria

Alexander

Jenny

MIN HANDEDARE

Martin Friberg

KG Bratt

MAMMA